No. 95.

BATAVIASCHE  COURANT.

DONDERDAG den 11den October 1827.

OFFICIEEL GEDEELTE.

(*Besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, van den 4den oct. 1827 no. 9.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

Heeft goedgevonden en verstaan te bepalen, zoo als geschiedt bij deze, dat, te rekenen van en met 1° november aanstaande, van alle *ruwe* en *gefabriceerde was* (waskaarsen daaronder begrepen), onverschillig van waar en onder welke vlag dezelve wordt aangebragt, op *Java* en *Madura* zal worden geheven een consumptie regt van f 10 per pikel, behoudens de inkomende regten op dit artikel bestaande.

Afschrift, enz.

SALATIGA, *den 4den october 1827.*

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

(*Besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, van den 4den oct. 1827 no. 11.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

Heeft goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Bij ampliatie op art. 1 van Deszelfs besluit, in dato 10 augustus ll. no. 2, waarbij wordt vastgesteld *het tarief voor de heffing der tolgeregtigheden in de landen* Laut, (residentie Zuid- en Oostkust van *Borneo*), te bepalen, zoo als geschiedt bij deze, dat aldaar nog zal worden geheven:

Van de kajoe garoe (Lignium alves) van 1 pikel 1ste soort,	f 12: 00:
« idem, 1 pikel 2de soort,	- 8: 40:
« idem, 1 « 3de «	- 3: 00:
« kamirie-olie, van de 100 gantangs,	- 10: 00:
« dingding, van de 10 snoeten,	- 00: 25:
« topo, hertenvleesch, van 1 pikel,	- 1: 00:
« hertenzenuwen, van 1 pikel,	- 1: 00:
« hertshoornen, 5 pCt. op de getauxde waarde.	
« elken karbouw	- 2: 00:

Ten tweede: Enz.

Afschrift, enz.

SALATIGA, *den 4den october 1827.*

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

(*Besluit van Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal, van den 4den oct. 1827 no. 13.*)

IN NAAM DES KONINGS.

De Kommissaris Generaal over Nederlandsch Indië,

Overwegende, dat bij ondervinding gebleken is, dat de vooruitbetaling op den aanslag der landrenten, voorgeschreven bij art. 6 van het besluit van Kommissarissen Generaal, de dato 4 januari 1819 (staatsblad no. 5), drukkende is voor den landbouwer, en willende voorzien dat ter meeste verligting van den Inlander, de aanzuivering der landrenten in het algemeen, zoo veel mogelijk, de inzameling der oogsten volge;

Gelet, enz.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Onder intrekking van art. 6 van het besluit van Kommissarissen Generaal, de dato 4 januari 1819 (staatsblad no. 5), te bepalen, dat, te rekenen van 1° januari 1828, geene vooruitbetaling op den aanslag der landrenten meer zal worden gevorderd.

2°. Te bepalen:

a. Dat de aanzuivering der landrenten, in het vervolg, zal beginnen van 1° juli van elk jaar.

b. Dat zij zal moeten afgeloopen zijn uiterlijk op 31 december van hetzelfde jaar; met last aan de Residenten, om wanneer er wettige en gewigtige redenen bestaan, hetzij om de aanzuivering der landrenten vroeger of later te doen aanvangen, dan wel om voor dezelver afbetaling een uitstel te verleenen, daartoe autorisatie te vragen van het Gouvernement, door tusschenkomst van den Directeur van 's Lands Middelen en Domeinen.

Afschrift, enz.

SALATIGA, *den 4den october 1827.*

LD. Burggraaf DU BUS DE GISIGNIES.

Door Zijne Excellentie den Kommissaris Generaal zijn de volgende benoemingen gedaan:

CIVIEL DEPARTEMENT.

Tot lid in de Hoofd kommissie van landbouw, *E. A. Fritze*; M. D., dirigerend officier van gezondheid in de eerste groote militaire afdeeling.

Tot tweeden stadsgeneesheer te Batavia, de M. D *J. Sellegar.*

Tot administrateur van het etablissement op het eiland Onrust, de ambtenaar *Willmans.*

Tot eersten kommies expediteur bij de generale directie van financien, *J. Driehuijs Rabe*, thans waarnemend eerste kommies bij de weeskamer te Batavia.

Tot translateur in de Hoog en Nederduitsche talen, de ambtenaar *von Schuckmann.*

Op daartoe gedaan verzoek honorabel ontslagen:

Als eerste stadsgeneesheer te Batavia, de chirurgijn majoor M. D., *G. J. Kollman.*

De plaatselijke heelmeester te Grissee, *C. W. Stauffenbeil.*

MILITAIR DEPARTEMENT.

Tot chirurgijns der 2de klasse, de civiele geneesheer, M. D., *J. J. Hahn* en *J. Mulder*, thans plaatselijke heelmeester te Sumanap.

Tot chirurgijn der 3de klasse, *J. van der Sluijs*, thans plaatselijke heelmeester te Cheribon.

Tot directeur bij het militair hospitaal te Samarang, *J. Keijzer*, thans magazijnmeester bij het militair kleeding magazijn te Soerabaija.

Tot magazijnmeester bij het militair kleeding magazijn te Soerabaija, *H. J. Godszen*, thans 1ste kommies bij het militair hospitaal te Weltevrede.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

GROOT-BRITANNIE.

LONDEN, *den 5den mei.*

Den eersten en tweeden dezer zijn de beide huizen van het Parlement de eerste maal, sedert de benoeming van het nieuwe ministerie, bijeen gekomen, en hebben de beide partijen zich doen kennen. De afgetreden ministers zijn nu de hevige tegenstanders geworden van de nieuwe administratie van den heer *Canning.* Zij beschuldigen hem, van thans de hand te reiken aan eene partij, welker grondbeginselen hij te voren steeds heeft bestreden; zij beschuldigen de genen, welke zich met hem, wegens de beginselen eener nieuwe administratie, hebben verstaan, van hunne grondstellingen opteofferen aan de zucht, om in 't hoog bestuur te geraken en een nieuw gezag te erlangen.

In 't lagerhuis heeft de heer *Peel* de reden bloot gelegd, welke hem heeft genoopt, zich uit het ministerie te verwijderen. Deze reden bestaat alleen in zijn gevoelen, betrekkelijk de emancipatie der belijders van den r. c. godsdienst, welke hij aanmerkt, of blijft aanmerken, als strijdig met de belangen der constitutie en der protestantsche kerk. Hij heeft verzekerd, willens te zijn geweest, om zelfs nog gedurende het voorzitterschap van den graaf *van Liverpool* zijn ontslag te vragen, maar daarvan te zijn terug gehouden door den uitslag van de jongste beraadslagingen van het huis der gemeenten in deze gewigtige aangelegenheid. — Hem kwam voor, dat een ministerie, aan welks hoofd een man geplaatst werd, die, als de heer *Canning*, deze emancipatie geheel en al was toegedaan, dezelve uit den aard der zaak te veel zoude bevorderen, dan dat hij het met zijn geweten overeen zoude kunnen brengen er een deel van uittemaken.

Minder bedaard was de heer *Dawson*, de gewezen onder-secretaris van Staat voor de binnenlandsche zaken, welke gemeend heeft, even als de eerste secretaris, de heer *Peel*, mede zijn ontslag te moeten nemen. Hij heeft den heer *Canning* fel aangetast, even zeer als deszelfs nieuwe geallieerden. Hij is echter tot de orde geroepen, om dat hij trachtte te betoogen, dat de Wighs, zonder opoffering van hunne heiligste grondbeginselen, het tegenwoordig bestuur niet konden ondersteunen, indien het waar was, zoo als hij wel meende te weten, dat de Koning de bisschoppen had verzekerd, dat hij zijns vaders gevoelens betreffende de emancipatie zoude blijven aankleven; — en om dat de gewoonte van het huis verbood, van den Koning in dergelijke beraadslagingen te gewagen.

De heer *Brougham*, welke het ministerie als nu zal ondersteunen, is den spreker niets schuldig gebleven. Ook de bekende Sir *Francis Burdett* heeft zich als een der begunstigers doen kennen van het nieuw bestuur, en na de mannelijke opregtheid van den heer *Peel* regt te hebben laten wedervaren, verklaard, dat hij de maatregelen van het ministerie dacht te ondersteunen, om dat hetzelve hem voorkwam als het best geschikt ter bevordering van die staatkundige en godsdienstige vrijheid, aan welke hij geheel zijn leven had toegewijd; — alwaar het dan ook, dat hij nog in sommige opzigten van hetzelve mogt verschillen.

De heer *Canning* heeft zijn gedrag in den laatsten tijd met de hem eigene welsprekendheid ontwikkeld, en betuigd, dat hij in den beginne zijn ontslag heeft willen vragen, ten einde men de proef zoude nemen van de zamenstelling van een ministerie geheel in den protestantschen zin, maar dat, dit denkbeeld verworpen zijnde, hij van zijne zijde niet heeft kunnen toegeven, om iemand van andere gevoelens in deze aangelegenheid das

de zijne aan het hoofd van een nieuw bestuur, van het welk hij een deel zoude uitmaken, te stellen, om dat zulks als dan een blijk zoude hebben opgeleverd, dat het koesteren van een gunstig gevoelen voor de emancipatie een noodwendig beletsel uitmaakte voor het voorzitterschap in den raad, en hij, met zich daaraan te onderwerpen, zich verachtelijk zoude hebben gemaakt in de oogen van het tegenwoordig, zoo wel als van het toekomend geslacht.

In het hoogerhuis hebben de aftredende ministers de redenen bloot gelegd, waarom zij hun ontslag hebben gevraagd, en zich inzonderheid trachten te verdedigen tegen de beschuldiging, als of zij zich met elkander tot dien maatregel hadden verstaan. Omtrent dit laatste punt schijnen zij echter de menigte nog niet volledig te hebben overtuigd. Voorts is het genoegzaam gebleken, dat de kracht der oppositie tegen het ministerie van den heer *Canning* zich in het hoogerhuis zal trachten te vereenigen. De lords markies *van Londonderry* en *Ellenborough* hebben als een grief tegen den nieuwen eersten minister ingebragt, dat hij geenszins het vertrouwen bezit van de buitenlandsche mogendheden, en de eerstgenoemde wil het hem als een misslag hebben aangerekend, dat hij, wat betreft de britsche staatkunde, aanleiding heeft gegeven tot maatregelen, welke zijn overleden bloedverwant (lord *Castlereagh*) nimmer zoude hebben gedoogd; — maatregelen, bij welke Engeland heeft opgehouden de zoogenaamde beginselen van het *Heilig-Verbond* uitsluitend te begunstigen.

In de bijeenkomst van het huis der gemeenten van den 3den heeft de heer *Dawson*, begeerende te weten, of 'er reeds eene benoeming was gedaan voor de nog niet vervulde mindere ambten van het ministerie ('twelk de heer *Canning* kortelijk en zonder verdere uitbreiding met *ja* beantwoordde) andermaal de nieuwe ministers, ter zake van hunne vereeniging met de Wighs, ten hevigste aangetast. De heer *Brougham* heeft hem beantwoord en doen opmerken, dat hij en de zijnen geenszins hunne gevoelens aan het ondersteunen van het nieuw bestuur opofferen. — Trouwens geen onpartijdige zal erkennen, dat de staatkunde der gematigde Wighs door de zegepraal van de tegenstanders van den heer *Canning* zoude bevorderd zijn geworden.

Tot dus verre hebben de wederzijdsche partijen met elkander geschermutseld, doch eene vraag van lord *Winchelsea* in het hoogerhuis, gisteren geopperd, geeft aanleiding, om te denken dat men eerlang de wederzijdsche krachten ernstig zal willen beproeven. Deze lord heeft gevraagd of de Whigs voornemens waren, om de drie voorname staatkundige maatregelen, welke zij sedert langen tijd met zoo veel vuur hadden onderstennd, de hervorming van het Parlement, de afschaffing van de sinecuren en de emancipatie der r. catholijken, binnen kort ter tafel te brengen, en geen antwoord erlangende, heeft hij tegen den 11den junij van zijne zijde eene motie aangekondigd, om den toestand der natie in overweging te nemen. — Uithoofde van eenige bedenkingen tegen den dag heeft de genoemde lord zijn voorstel terug genomen, ten einde aanstaanden maandag een meer bekwamen tijd voortedragen.

— Men heeft berigten uit Lissabon tot den 25sten april. Dezelve melden, dat de Infante-Regentes stellige bevelen heeft gegeven om de genen, welke ter zake van zamenspanningen tegen de constitutioneie orde van zaken gevangen mogten zijn genomen, onmiddelijk te regt te stellen, ten einde geene aanleiding te geven, dat men dergelijke misdadige aanslagen, op hoop van straffeloosheid, mogt hernieuwen. — De bitsche troepen, onder bevel van den generaal *Clinton*, vereenigden zich destijds in en in den omtrek van Santarem, aan de Taag.

SAMARANG, *den 26sten september 1827.*

Mijnheer de Redacteur!

Ik ben zoo vrij UEd. hiernevens te zenden eenige *vrijmoedige aanmerkingen* op het gedeelte van den *brief over de regterlijke magt en het justitiewezen*, voorkomende in de Bataviasche courant van den 4den dezer, met vriendelijk verzoek om dezelve wel eene plaats in Uw dagblad te willen vergunnen.

Met hoogachting heb ik de eer mij te noemen,

UEd. dienaar,

D.

In de Bataviasche courant van den 4den september jl., vinden wij eene zamenspraak tusschen twee heeren, A. en B., aangaande de regtbanken van ommegang. De heer A. wordt genoemd een lofredenaar van den ouden tijd, en de heer B. een vurige voorstander der hedendaagsche verlichting; de eerste beweert, dat het raadzaam was de regtbanken van ommegang te supprimeren en de landraden van alle criminele zaken, de inlandsche bevolking betreffende, te doen kennis nemen, en de andere zoekt daarentegen het nut der instandhouding van die regtbanken te betoogen en wil aan derzelver cognitie nog alle zoodanige criminele zaken onderwerpen, welke thans door de landraden worden afgedaan.

Hetgeen de heer A. tot staving zijner meening voorbrengt, heb ik, verscheiden maanden geleden, in zekere memorie, welke voor het publiek niet geschreven was, zoeken te wederleggen, en ofschoon ik het in het algemeen eens ben met den heer B., dat de door zijn tegenstander aangevoerde beweeggronden bij eene nadere toelichting geen steek houden, geloof ik echter te mogen beweeren, dat de heer B. zijne wederlegging hier en daar op redenen heeft gegrond, welke de proef der strenge kritiek niet doorstaan.

Het is mijn doel niet, de zamenspraak der heeren A. en B., voor zoo veel betreft de wederlegging der door A. aangevoerde motieven, van woord tot woord te volgen, (want ik zoude dan de bedoelde memorie moeten uitschrijven); doch kan ik niet voorbijgaan, dienaangaande eenige aanmerkingen aan te stippen.

De heer A. zegt vooreerst, dat de assessoren bij de regtbank van ommegang, meestal menschen van geringeren stempel dan de inlandsche leden van den landraad, die bekwaamheid niet bezitten, welke laatstgenoemde, zoo wel door betere opvoeding en hoogeren rang, als ook door gunstigere betrekkingen en meerdere behandeling van regtszaken verkrijgen, en dat hierdoor de gemeene man op het denkbeeld moet komen, dat de landraad over hoogere misdaden oordeelt, dan de regtbank van ommegang, en dat het dierhalve op grond van dit, onder den gemeenen man heerschend, denkbeeld beter was, de competentie van die regtbank op den landraad overtebrengen. Ik geloof, dat hier den heer A. eene meening in den mond is gelegd, waaraan hij volstrekt niet heeft gedacht, en hij alleen heeft willen zeggen, dat ieder oordeelkundige, en geenszins de gemeene man, op het natuurlijk denkbeeld moet komen, dat eene regtbank, welke naar zijne meening uit kundigere leden is zamengesteld, ook van hoogere misdaden moet kennis nemen. Is de hijpotheze van den heer A. gegrond (waaraan ik echter met den heer B. redenen heb te twijfelen), zoo is de gevolgtrekking ook zeer natuurlijk.

Hetgeen de heer B. in zijn antwoord beweert, is mijns bedunkens valsch; hij zegt, dat de executie der vonnissen van de regtbank van ommegang alleen voldoende was, om de bevolking met derzelver aard en doel bekend te maken, *vooral* om dat de straf van *bannissement* daarin zoo dikwerf voorkomt, en naderhand zegt hij, dat de hoofden des volks zeer wel het onderscheid tusschen beide regtbanken weten, en de overigen nooit denken of redeneren. Deze *overigen* behooren dus niet tot de bevolking: want, om uit de executie van een vonnis, houdende de straf van bannissement, (welke straf ook dikwijls door den landraad opgelegd wordt), te kunnen afleiden, dat dit vonnis door de regtbank van ommegang is geslagen, daartoe behoort toch een zekeren graad van denkvermogen. Ga eens, mijnheer B., op de executie plaats bij gelegenheid eener strafoefening, en vraag aan de ommestaande Javanen, wie den misdadiger veroordeeld heeft en wat dat voor een papier is, welk door den hoofdjaxa wordt voorgelezen? Zij zullen U antwoorden: de man wordt gestraft *krachtens een plakkaat van den Grooten Heer!* Rigtiger zoude de heer B. hebben gezegd, dat de gemeene Javaan uit de executie van vonnissen, houdende de straf van *geeseling*, het onderscheid tusschen beide regtbanken zou kunnen opmerken; want die straf wordt aan een misdadiger, die door de regtbank van ommegang veroordeeld is, door den *scherpregter* en met *roeden*, en aan een door den landraad gecondemneerden door de *oppassers van den jaxa* en door *rietslagen* geappliceerd. En om dit onderscheid te observeren, daartoe behoeft men vrijelijk weinig te denken!

Een assessor bij de regtbank van ommegang, altoos een aanzientlijk man van de javaansche bevolking, te vergelijken met een lid der jurij in Europa, klinkt wel zonderling, en, om dat deze geene staatsie heeft (meent de heer B. hiermede equipagie en livrée bedienden?) te beweeren, dat de andere ook geene noodig heeft, waarlijk, dit is eene gevolgtrekking, welke ik van den heer B., die den Javaan en de Javaansche zeden en gebruiken wil kennen, niet zoude hebben verwacht.

De heer B. zegt verder, ter beantwoording van het vierde door den heer A geopperd motief, dat de bepalingen van het 121ste artikel van het reglement *in zich zelve* tegenstrijdig zijn en het laatste gedeelte van hetzelve afbreekt wat het eerste gedeelte heeft opgebouwd, hetgeen hij wil bewijzen door het verschil tusschen onze wetten en die der Mohamedanen, *ten aanzien van het bewijs der misdaad.* Mijns inziens wordt in dit artikel geenszins bepaald, dat de Inlandsche wetten en gewoonten van het eiland zullen worden gevolgd ten aanzien van *het bewijs der misdaad*, maar dat dit zal geschieden ten aanzien van de *straf*, welke den van de misdaad overtuigden zal worden opgelegd, of zijn de woorden: »*in het opmaken der condemnatien*" anders te verstaan? Indien wij dan aan dit artikel geene onrigtige beteekenis verkiezen te geven, zullen wij zien, dat hetzelve toch zoo geen non-ens is, gelijk de heer B. zegt; want de bepalingen van dit artikel, namelijk dat de straffen zullen worden vastgesteld navolgens de Inlandsche *wetten* en *gewoonten*, indien zij niet met de, onder ons Europeanen, algemeen bekende beginselen van regt en de wetten van het Gouvernement strijdig zijn, laten zich toch wel met elkander overeenbrengen.

Bij de Inlandsche regtbanken wordt dit artikel ook nagekomen en de straffen worden bepaald, niet volgens de Mohamedaansche wetten, maar volgens de bestaande costumen, die wel hier en daar van elkander mogen verschillen; en dat het reglement ook geenszins de bepaling in zich bevat, dat ten aanzien van het bewijs der misdaad de Inlandsche wetten en gewoonten zullen worden gevolgd, blijkt wel onder anderen duidelijk uit het 109de artikel, houdende, dat eene extrajudicieele confessie van een beschuldigden geene kracht van regterlijk bewijs zal hebben, terwijl de Inlandsche wetten wel degelijk eene extrajudiciele, door twee getuigen bewezene, confessie als een volledig bewijs aannemen. De heer B. verwijt zijnen tegenstander, dat hij aan de hoofdzakelijkste artikelen van het reglement eene valsche beteekenis geeft; hij mag wel op zijne hoede zijn, dat hij niet zelf van het regte spoor afdwale! Bij deze gelegenheid moet ik op mijne beurt de goede trouw van den heer B. verdenken: want hem zal toch wel bekend zijn, dat het juist niet altoos de Residenten zijn, die de misdaden, waarover de landraad moet oordeelen, kwalificeren! Overigens heeft de heer B. vergeten, onder de punten, welke het verschil tusschen onze wetten en die der Mohamedanen, ten aanzien van het bewijs der misdaad uitmaken, een zeer wezenlijk op te noemen, namelijk het bewijs door indicien, welk de Mohamedaansche wetten niet toelaten, waarop echter bij de Inlandsche regtbanken wel degelijk wordt regt gedaan.

Hetgeen de beide heeren zeggen betrekkelijk het 144ste artikel van het reglement is niets anders dan eene redekaveling. Het antwoord van den heer B. is wel zeer zonderling, indien wij daarmede vergelijken hetgeen hij aanvoert, toen hij de goede trouw van den heer A. verdacht hield. *Daar* zegt hij, dat de acte van beschuldiging van den fiskaal bij de regtbank van ommegang denzelven altoos door den ommegaanden regter wordt opgegeven en *nu* beweert hij, dat er geen verschil van gevoelen tusschen den Resident en dienzelfden fiskaal kan te pas te komen, om dat deze uit den aard zijner betrekking geroepen is, de waarde van het voorloopig onderzoek te beoordeelen. Dus de fiskaal, die uit zich zelven beslist, of er

grond tot vervolging bestaat, en of dienhalve de gevangene dadelijk moet ontslagen, dan wel te regt gesteld worden, diezelfde fiskaal is onbekwaam, om de acte van beschuldiging op te maken, want dezelve wordt hem immers door den ommegaanden regter in de handen gestopt!? indien de heer B. nopens dien fiskaal zijn non-ens had geappliceerd, zoude hij der waarheid meer hulde hebben gedaan.

De heer A. zegt voorts, dat de doelmatigheid van een kort regt de afschaffing van de regtbank van ommegang vordert, daar de genen, welke voor die regtbank moeten te regt staan, dikwerf maanden lang gedetineerd blijven, terwijl hunne zaak bij den landraad in den tijd van acht dagen zoude beslist zijn geweest, waarop de heer B. antwoordt, dat eene verbetering in de inrigting der regtbanken van ommegang dit kort regt wel zou kunnen bevorderen, zonder dat hier door de noodzakelijkheid der afschaffing van die regtbank bewezen is.

Dat iedere criminele zaak bij den landraad binnen *acht* dagen wordt afgedaan, is eene onwaarheid, terwijl de ondervinding wel degelijk leert, dat eene zoodanige spoedige teregtstelling tot de grootste zeldzaamheden behoort en ook in het algemeen met geene mogelijkheid kan plaats hebben. Indien de heer A. gezegd had, binnen den tijd van eene of twee maanden, zouden wij hem meer gelooven, en daardoor zoude zijn argument geenszins aan waarde verliezen. Het spijt mij, dat de heer B. niet heeft aangetoond, welke verbetering de inrigting der regtbanken van ommegang naar zijne meening zou moeten ondergaan, om dit kort regt te bevorderen. Welligt door die regtbanken wederom op den ouden voet terug te brengen? De ondervinding van tien jaren leert, dat de zaken toenmaals toch op denzelfden trant gingen.

Hetgeen de heer B. verder zegt, omtrent het regt verstand van art. 84 en volgende van het reglement op de criminele en civiele regtsvordering onder den Inlander, daarin geef ik denzelven volkomen gelijk, en ik kan niet begrijpen, hoe dat het iemand in de hersenen kan komen, om in het voorloopig onderzoek dadelijk te willen beslissen, of een beschuldigde schuldig is of niet, dewijl zich het reglement toch duidelijk genoeg ten dien aanzien uitdrukt. Ik geloof echter, dat de bepalingen, welke in het reglement nopens de precedente informatien en het door den Resident te houden onderzoek zijn daargesteld, zoo als vele andere, wel eenige wijzigingen en veranderingen behooren te ondergaan en dat dezelve, zoo als zij thans voorkomen, met geene mogelijkheid kunnen worden nagekomen, en ook werkelijk niet nagekomen worden. Men zie bij voorbeeld slechts de bepalingen aangaande het voorloopig onderzoek, hetwelk door den Resident zal worden gehouden en waarvan het verbaal in deszelfs tegenwoordigheid naauwkeurig zal worden opgemaakt. Het getal der gevangenen, welke in eene uitgestrekte residentie worden aangebragt, is, ook bij de weinige activiteit der Inlandsche politie, altoos zoo aanzienlijk en de zaken dier gevangenen zijn dikwijls zoo intrikat, ingewikkeld en uitgebreid, dat het onmogelijk is, dat de Resident aan de bepalingen, vervat bij art. 84 en 85, in derzelver uitgestrektheid kan voldoen, en dan geheel niet wanneer het voorloopig onderzoek zoodanig zal gehouden worden, als de heer A. verlangt, namelijk, wanneer de getuigen bij dit door den Resident tweemaal in iedere week te houden onderzoek, door *hem zelven* worden gehoord, waarvan het reglement geen woord zegt. Ik ben meer dan eens in de gelegenheid geweest, intrikate criminele zaken voorloopig te onderzoeken, en dit onderzoek heeft mij drie en vier dagen bezig gehouden; maar de regter, die over de zaak moest beslissen, was ook in zijn schik het verbaal van dit onderzoek bij de teregtzitting in handen te hebben. Indien dit onderzoek echter in de eene of andere residentie werkelijk op voor gemelde wijze mogt geschieden (waaraan ik nog zeer twijfel); zoo is het dan ook geen wonder, dat de verbalen van dit onderzoek, zoo als de heer B. met juistheid heeft aangemerkt, meest altoos zeer gebrekkig, onvolledig, en dikwijls zelfs geheel onverstaanbaar zijn. Ik herinner den heer B. hier aan het verbaal van het onderzoek, gehouden in de door hem verhaalde zaak van den Loerah, die van knevelarij en misbruik van gezag was beschuldigd, en juist aan dit verbaal, dat zoo onverstaanbaar was, dat de hoofd beschuldiging van den Loerah, namelijk de willekeurige dispensatie van een groot gedeelte zijner dessa's volkeren van de algemeene lasten en heerendiensten, waarvoor die *ongelukkige* Loerah zich rijkelijk betalen liet, bij de teregtstelling geheel niet ter spraak is gekomen, schrijf ik het toe, dat de Loerah vrijgesproken is, en geenszins aan de *blijkbare ongegrondheid der aanklagte;* want dat de primitive aanklagte niet zoo ongegrond was, als de heer B. ons wil doen gelooven, is wel degelijk gebleken, door dien hij niet alleen na zijne vrijspraak, op verzoek van de gezamenlijke inwoners van zijne dessa, door het plaatselijk bestuur van zijn post is ontslagen geworden, als ook door dien deze inwoners zich kort daarop wederom over dezelfde zaak hebben beklaagd.

De zevende door den heer A. aangevoerde beweeggrond is (benevens de tweede) nog het beste wat hij tot nu toe heeft voorgebragt, wanneer ik daarvan uitzonder het regard slaan op de resultaten van het voorloopig onderzoek. Het is toch eene onbetwistbare waarheid, dat een Inlandsche getuige kort na een gepleegd feit juister, omstandiger en met meer waarheid zal verhalen hetgeen hem van de zaak bekend is, en hij daar en tegen na een langer verloop van tijd, zoo niet eene tegenstrijdige, toch van zijn vroeger verhaal zeer afwijkende verklaring zal geven, zonder dat men daardoor juist zijne *moraliteit* behoeft te verdenken of zou moeten aannemen, dat hij tot andere gezegden is *overgehaald.* De oorzaak is zeer natuurlijk en ligt in het weinige denkvermogen en gebrekkig geheugen van een Inlander, en dan ook wel in de weinige menschenkennis sommiger regters, die den Inlander niet weten te examineren en een getuige dikwijls door philosophische en regtsgeleerde vragen zoo benaauwd maken, dat hij zijn besef geheel en al verliest en dingen verhaalt, waaraan hij anders niet zoude gedacht hebben. En even zoo waar is het ook, dat een Javaan, die eene misdaad begaan heeft, veelal tot bekentenis komt, wanneer hij kort na het plegen van het feit verhoord wordt. Deze twee waarheden zijn dan ook zoo gewigtig, dat daarop bij de vraag, hoedanig de criminele regtsvordering onder den Inlander moet worden daargesteld, niet genoeg regard kan worden geslagen.

De achtste beweeggrond van den heer A. is geheel en al valsch; nooit wordt een getuige verzocht of gelast, om zich niet ver van zijne woonplaats te verwijderen; zouden echter zoodanige bevelen, tegen mijne verwachting, in de eene of andere residentie, aan getuigen gegeven worden, zoo is dit eene daad, juist niet van despotismus, doch wel van eene hier te lande gewone willekeur, die even zoo weinig een motief kan daarstellen, als de daadzaak, dat getuigen ook in zaken ter competentie van den landraad dikwerf twee en drie malen van hunne woonstede naar de hoofdplaats, 30 en 40 palen ver, ontboden worden, meestal ten believe van ambtenaren, die hun pligt niet doen; of dat getuigen gedurende de aanwezigheid van den ommegaanden regter veertien dagen lang zich ter hoofdplaats moeten ophouden.

Verder hoor ik den heer *A.* zich beklagen over de veelvuldige vrijspraken, welke bij de regtbank van ommegang, uithoofde van omstandigheden, onafscheidbaar van derzelver inrigting, plaats vinden; en dat deze klagte zeer gegrond is, leert wel degelijk de ondervinding, en wat ook de heer *B.* moge zeggen van *valsche principes* en *behendigheid in het condemneren,* zoo vermeen ik toch zeer goed te zijn onderrigt, dat de meeste vrijspraken van de regtbank van ommegang, wel verre van op goede regtsgronden te zijn gebaseerd, meest altoos aan de boven bedoelde omstandigheden en somtijds juist aan een ganschelijk individueel gebrek aan regtsgronden toe te schrijven zijn. Mij dunkt dat de regtbanken eigenlijk ingesteld zijn, om de misdaden te *straffen,* en het *veroordeelen* niet het *doeleinde* derzelve, maar het *middel* is, om dit doeleinde te bereiken. Dikwijls is het mij echter voorgekomen, als of de regtbanken van ommegang expresselijk ingesteld waren, om de misdaden *ongestraft* te laten, en ik zoude wel veelvuldige bewijzen kunnen bijbrengen, dat misdadigers, welke door de regtbank van ommegang vrijgesproken zijn, de welverdiende straf niet zouden zijn ontgaan, hadden zij voor den landraad kunnen teregt gesteld worden. Nu eenige jaren geleden had in eene der districten dezer residentie een javaan zijne vrouw vermoord; er waren vijf of zes personen, door welker getuigenissen het feit kon bewezen worden, doch toen de misdadiger voor de regtbank van ommegang had zullen teregt gesteld worden, waren door den langen verloop van tijd alle getuigen of dood of niet meer te vinden, hetgeen den ommegaanden regter had doen besluiten, de intercessie van het gouvernement in te roepen; en ware de moordenaar niet naderhand in de gevangenis overleden, zoude de regtbank van ommegang hem vrijgesproken hebben, terwijl, had de landraad over hem mogen regtspreken, (hetgeen zeer wel terstond na de daad had kunnen geschieden), hij zeker zijn welverdiend loon aan de galg zoude hebben gevonden. Ik geloof, dat tegen eene zoodanige daadzaak (en derzelven zoude ik nog eene menigte kunnen aanvoeren) toch alle redeneringen van *valsche principes* en *behendige condemnatien* geen steek houden.

De heer *B.* zegt verder, dat *regtskunde* het hoofdzakelijkste vereischte is van een ommegaanden regter. Indien de heer *B.* onder die regtskunde verstaat die gene, welke alleen op eene Nederlandsche akademie verkregen wordt, en slechts het eigendom is van een Doctor juris; zoo moet ik ronduit verklaren, van geheel andere gevoelens te zijn. Om den post van voorzitter eener inlandsche criminele regtbank met waardigheid te bekleeden, daartoe wordt, mijns bedunkens, vereischt gezond vernuft, algemeene wetenschappelijke beschaving, ondersteund door menschenkennis, regtskunde, zoo veel als ieder, ook hier te lande, door vlijtige studie en het lezen van regtsgeleerde schrijvers kan verkrijgen, en kennis der inlandsche zeden en talen. De schrijver van den brief over de regterlijke magt en het justitie wezen (die met den heer *B.* eene school schijnt bezocht te hebben) heeft bij zekere gelegenheid aangemerkt, dat aan jonge uit Nederland aankomende regtsgeleerden geene geschiktere plaats, om zich binnen den kortsten tijd met de behandeling der justitiele en politieke zaken op Java bekend te maken, kan worden aangewezen, dan de griffie van het Hoog Geregtshof. De heer *B.* wil waarschijnlijk uit deze *pépinière* de personen kiezen, welke tot ommegaande regters moesten benoemd worden, en die lust en vermogen hebben, zich binnen den *kortst mogelijken tijd* door vlijtige studie de nog ontbrekende begaafdheden, te weten kennis der inlandsche talen en zeden, eigen te maken. Waarlijk! een lid dezer pépinière, welk zich eensklaps van den genoemden vruchtbaren grond op den voorzitter-stoel eener inlandsche regtbank zag verplaatst, zal: (*nulla regula sine exceptione, mijn heer B*)*!* aldaar dikwijls in groote verlegenheid moeten geraken en vergeefs zijne toevlugt nemen tot zijne pandecten en institutionen! Men zal dien voorzitter de diepzinnige en geleerde vragen aan een inlandsch getuige (meestal het domste kind der natuur), hooren doen, waarvan ik boven heb gesproken; die voorzitter zal dikwijls nopens het zedelijk en burgerlijk gedrag (!) van een inlander, die teregt gesteld wordt, het getuigenis van een inlandsch politie dienaar, een mensch uit de heffe des volks, mogelijk van veel slechteren stempel dan de aangeklaagde zelf, of, met de minste kennis van het javaansche karakter, van een dorpshoofd vergen en aannemen en dit getuigenis op zijne uitspraak doen influenceren; — die voorzitter zal het zeker voor eene onmogelijkheid houden, dat een inlandsche groote, bij voorbeeld een regent, twintig inlanders zou kunnen vinden, die hem door een valschen eed gereedelijk ten dienste staan om zijn vijand in het ongeluk te storten! — Neen! bij mij bestaat de overtuiging, dat een *magister facti* op den voorzitterstoel eener inlandsche regtbank meer op zijne plaats is, dan een *magister juris!*

En verondersteld eens, dat de regtsgeleerde personen, welke lust en vermogen hebben, zich door vlijtige studie de kennis der inlandsche talen en zeden eigen te maken, hier te vinden zijn; wie zal dan in den korten (?) tijd, welke naar de meening van den heer *B.* daartoe vereischt wordt, hen voor dwa-

lingen; voortspruitende uit gebrek aan ondervinding en kunde met de inlandsche zeden en de geaardheid des volks beveiligen? of moet ik veronderstellen, dat de grillie van het Hof vatbaar is voor eene *hemelsche inspiratie?*

Ik voor mij vermeen, dat bij de inlandsche regtbanken ambtenaren moesten geplaatst worden, die sedert jaren op dit veld werkzaam zijn geweest en zich de noodige kennis verzameld hebben, en die zich dan niet zullen terug gesteld zien door die jonge regtsgeleerden, welke met den doctor hoed onder den arm en uitgemonsterd met recommandatie-brieven van Oom en Tante naar Indie komen, om ons hunne wijsheid uit te kramen en al wat dit land eigenaardig is op den voet van het moederland willen schoeijen.

(Het vervolg hierna).

SCHEEPSBERIGTEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Geen.

Vertrokken.

Oct. 9—schip *De Maas*, J. C. Fives, naar Soerabaija.

Oct. 10—schip *Concordia*, J. Kaijzer, naar Antwerpen. — schip *Maria*, J. Ruurds, naar Samarang, passagier: de heer N. P. Rees. — schip *Oeij Sinio*, Sarif Hasim Ankawie, naar dito. — brik *Dorothea*, A. Ille, naar Tagal.—brik *Clementine*, Abdul Rachman, naar dito.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Melampus*; brik *Haaij*; boot *No.* 15; schepen Admiraal Buijskes, Neerlands Koning, Susanna, Mastora, Augustin, Harmonie, Star, Carolina en Jacoba; brikken Foengfie, Peinhoeij, Goanlie, Le de Kock, Neerlands Kroonprinses; schoeners Dries, Anna Geertruida, Molukko, Susanna.—Eng. schip Orpheus; brikken Wolworth Castle, Dragen, Oscar.—Amerik. schepen Derbij, Nile.—Fransche brik Entreprenant.

SAMARANG.

Aangekomen.

Geen.

Vertrokken.

Oct. 3—Zr. Ms. kora kora *No.* 16, luitenant der 2de klasse Nieuwenhuijs, koersstellende om de oost. — Chineesche brik *Goansoen*, Oeij Giong, naar Riouw.

SOERABAIJA.

Aangekomen.

Oct. 3—brik *Margaretha*, J. L. Wood, van Batavia den 20sten september.

Vertrokken.

Geen.

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. fregat *Dageraad*; brik *Dourga*; schoeners *Pollux*, *Johanna*; transport-boot *No.* 4; schepen Bantjar, Fatalkair; brikken Experiment, Goenong Apie, Kalimas, Margaretha.

ADVERTENTIEN.

PRIJS-COURANT, *waarnaar, gedurende de drie eerstvolgende maanden, zullen geheven worden de* INKOMENDE REGTEN, *op de hieronder gemelde* WOLLEN- EN KATOENEN GOEDEREN, IN VREEMDE LANDEN VERVAARDIGD, *en het zij met vreemde dan wel met Nederlandsche schepen aangebragt wordende, opgemaakt in voldoening aan de Resolutie der Indische Regering van den 14den februari 1824 no. 4, gepubliceerd in de Bataviasche Courant van den 21sten februari 1824 no. 8.*

WOLLEN GOEDEREN.

Lakenen, extra fuper fijne		f 15: —	per el.
Dito, fuper fijne		- 10: —	„ „
Dito, fijne		- 7: 50	„ „
Dito, ordinaire		- 5: —	„ „
Dito, gemeene		- 2: 50	„ „
Half laken of Ladies Cloth, *1ste foort*		- 5: —	„ „
Dito dito, *2de* „		- 3: —	„ „
Pelisfe laken, *1ste foort*		- 5: —	„ „
Dito, *2de* „		- 4: —	„ „
Dito, *3de* „		- 3: —	„ „
Laken Rasfen, roode		- 30: —	„ ftuk.
Dito, andere kleuren		- 18: —	„ „
Cazimieren, *1ste foort*		- 4: —	„ el.
Dito *2de* „		- 3: —	„ „
Grijnen of Polimieten		- 2: —	„ „
Flanel		- 1: —	„ „
Wollen dekens, *1ste foort*		- 20: —	„ paar.
Dito dito ordinaire		- 12: —	„ „
Wagen pasfement		- — 66½	„ el.
Vlaggedoek		- — 33⅓	„ yd.
Carpetten		- 2: 50	„ „
Bankkleedjes		- 10: —	ieder.
Tafelkleeden		- 4: —	„ yd.
Karfaai		- 22: —	„ ftuk.
Bombazets		- 25: —	„ „
Printannières		- 2: —	„ el.

KATOENEN GOEDEREN.

Kambriks.	⅝-12 yards *1ste foort*	f 12: —	per ftuk.
dito,	„ „ „ *2de* „	- 10: —	„ „
dito,	¾ „ „ *1ste* „	- 9: —	„ „
dito,	„ „ „ *2de* „	- 6 à 7:	„ „
Kalicos en zoo gen. Loom Cloth.	⅝-24 yards	- 10 à 13:	„ „
Shirtings.	⅝-24 yards *1ste foort*	- 14: —	„ „
dito,	„ „ „ *2de* „	- 10 à 11:	„ „
Made pollam.	⅝-24 yards *1ste foort*	- 12 à 14:	„ „
dito,	„ „ „ *2de* „	- 9 à 11:	„ „
Long Cloth.	⅝-36 à 42 „ *1ste* „	- 28: —	„ „
dito,	„ „ „ „ „ *2de* „	- 26: —	„ „
dito,	¾ „ „ „ „ *1ste* „	- 24: —	„ „
dito,	„ —— „ „ *2de* „	- 21: —	„ „
Jaconet Mouslin	⅝-20 yards *1ste* „	- 15 à 16:	„ „
Dito, dito	—— *2de* „	- 12: —	„ „
Neteldoek,	⅝-10 yards *1ste* „	- 8: —	„ „
Dito,	—— *2de* „	- 6: —	„ „
Gekeperd of zoogen. Tweeld Cloths.	⅝-24 yards	- 15: —	„ „
Nagemaakte roode Madrasfche doeken		- 9: —	„ doz.
Nagemaakte Pallakatfche dito.		- 9: —	„ „
Bandannos of Andrinopel roode dito.		- 9: —	„ „
Nagemaakte Mufulipatamfche dito.		- 7: —	„ „
Fancij doeken		- 8: —	„ „
Nagemaakte doeken gebatikd beide zijden.		- 16: —	„ „
Dito dito aan eene zijde gebatikd.		- 10: —	„ „
Sarongs, (gewevene.)		- 2: —	ieder.
Dito (gedrukte.)		- 1: 50	„
Dito (nagem. gebatikd aan eene zijde).		- 2: —	„
Dito (nagem. gebatikd aan beide zijden).		- 2: 50	„
Slindangs, (nagem. aan eene zijde gebatikd) voor volwasfenen.		- 1: 50	„
Dito (nagem. gebatikd aan beide zijden).		- 2: —	„
Chitsen (meubel of andere van verschillende kleuren gekleurde lilas daar onder begrepen).	¾—24 yd.	- 18: —	per ftuk.
Dito, dito	⅞—28 „	- 18: —	„ „
Gedrukt katoen twee kleuren	¾—24 „	- 15: —	„ „
Dito, dito	⅞—28 „	- 15: —	„ „
Dito, dito enkelde dito	¾—24 „	- 12: —	„ „
Dito, dito	⅞—28 „	- 12: —	„ „
Chitsen, (meubel) of andere verschillende kleuren lilas daar onder begrepen.	¾—28 „	- 12: à 16	„ „
Dito, dito 2 kleuren	28 yards	- 9 à 10	„ „
Dito, dito enkelde dito		- 7½ à 8	„ „
Gekleurde of geverwde kambriks.	⅝-12 yards	- 9: —	„ „
Geverwde made pollams	⅝-24 yards	- 11: —	„ „
Gekeperd wit lijnw. of zoogen. Jeans.	¾-36 yards	- 30 à 35	„ „
Jeannets	¾-	- 37: —	„ „
Katoenen of moltons dekens.		- 15: —	ieder.
Mans - kousen.		- 15: —	per doz.
Dames - kousen.		- 18: —	„ „
Halve - kousen.		- 6: —	„ „
Slaapmutsen.		- 13: —	„ „
Handfchoenen.		- 6: —	„ „
Suspenders.		- 6: —	„ „
Naaigaren in doozen van 12 ballen.		- 1: —	„ doos.
Dito in ponden.		- 3: à 5	„ pd.
Nagemaakt Japansch keizers linnen ¾ of 1 yard en 6 lang		- 4: —	„ yd.
Gingams, ¾ yd. br. verfchill. lengte		40 à 70	„ „
Dherries of nagem. Jap. linn. ¾ yd.		- — 40	„ „
Grankies	¾ yd.	- — 40	„ „
Quiltings	¾ yd.	- 1: 25	„ „
Drils of dubb. dimities	¾ yd.	- — 33⅓	„ el.
Sateens, witte		- — 50	„ „
dito, gekleurde		- — 50	„ „
Quiltings, geverw. cordr. drils Flor.		- — 75	„ „
Gekleurde Jeans		- — 75	„ „
Katoenen garens van no. 1 tot no. 60		- 1: 50	„ pd.
Dito, „ 60 „ 120		- 2: —	„ „
Dito, daarboven		- 4: —	„ „
Geverwde morrees, l. 18 b. 1 y.		- 9: —	„ ftuk.
Geverwde katoenen kasfimiers		- — 70	„ yd.
Checks, 10 yard lang		- — 50	„ „
Baftas, 12 yards lang		- 6: —	„ ftuk.

Sarongs en flindangs voor kinderen zullen flechts onderworpen zijn aan de helft der regten voor die voor volwasfenen bepaald.

De el in deze prijs-courant bedoeld, is de oude Amfterdamfche el van 27 duim.

Alle vreemde wollen of katoenen goederen, ingevoerd wordende van andere lengten en breedten dan hierin vermeld, zullen berekend worden pro rato van den inhoud.

Alle vreemde goederen van wol of katoen gemaakt, niet in deze prijs-courant bekend gefteld, zullen worden getaxeerd naar den marktprijs tijdens den invoer, en de inkomende regten daarop berekend, tot dat dezelve in de volgende prijs-courant zullen bekend gefteld worden.

Batavia, den 4den october 1827.

De Directeur Generaal van Financien.

C. M. BAUMHAUER.

De provisioneele directeur van 's lands middelen en domeinen.

J. KRUSEMAN.

VASTGESTELDE PRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG.		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld.*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Tarwen brood de 14 oncen.	„	25	„	30	„	33⅓
Varkens-vleesch het katje.	„	26½	„	50	„	32
Ossen-vleesch het pond. . .	„	20	„	16	„	16

MARKTPRIJZEN.

	BATAVIA.		SAMARANG.		SOERABAIJA.	
	guld.	*cents.*	*guld.*	*cents.*	*guld.*	*cents.*
Klapper-olie per takker of 33 bottels.	6	50	9	24	5	50
Katjang-olie dito dito. . .	5	„	8	58	5	50
Dempel-olie per pikel. . .	„	„	26	„	26	„
Rijst per koijang.	75 à 80		100	„	85 à 90	„
Idem per gantang.		40	„	47	„	25
Brandhout de vadem van 18 voeten op 6	10	„	12	„	10	„

EDICTALE CITATIEN.

Alzoo de Raad van Justitie te Samarang, bij rekest, in dato 19 dezer, op het door den prokureur *Charles Philip Ducloux*, in hoedanigheid als generale gemagtigde ad lites van het collegie van weesmeesteren dezer stede, en die in hoedanigheid als plaatselijke desolate boedelkamer, en als zoodanig administrerende den boedel van wijlen *Jean Andrée Nettekoven*, gedaan verzoek, geaccordeerd heeft citatie bij edicte tegen allen en een iegelijk, die eenige actie of pretentie hebben op en tegen den voornoemden boedel;

Zoo is het, dat ik *Abraham Pijl*, tweede deurwaarder en gezworen exploiteur bij den Raad van Justitie voornoemd, mits deze dagvaard allen en een iegelijk, die eenige actie of pretentie op en tegen den voornoemden boedel vermeenen mogten te hebben, om in persoon, of door gemagtigden, te compareren ter openbare rolle van gemelden raad, op woensdag den 31sten october 1827, des morgens te half acht ure, ten einde aldaar hunne

(Zie verder het Bijvoegsel)

pretentie aantegeven, te verifieren en voorts te procederen tot het judicium van preferentie en concurrentie.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geaffiche erd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis te Samarang, den 24sten september 1827.

De tweede deurw. en gez. expl. voornd.
A. PIJL.

Pro fisco.

—Alzoo de Raad van Justitie te Samarang, op het daartoe door den fiskaal R. O., bij denzelven raad, gedaan verzoek, heeft verleend het tweede defaut en ten profijte regtens admissie tot het doen eener derde citatie ex superabondantie bij *edicte ad valvas curiae*, tegen woensdag den 7den november eerstkomende, op en tegen degenen, die vermeenen eenig regt, actie, aanspraak of pretentie te hebben op eene som van acht en tachtig guldens, een en twintig en een halven stuiver, voortgesproten uit den insolventen boedel van wijlen *W. S. Hammond*, waarvan bij vonnis van voornoemden raad, in der tijd geene toewijzing aan iemand is gedaan;

Zoo is het, dat ik ondergeteekende tweede deurwaarder en gezworen exploiter bij voornoemden raad, bij deze voor de derde maal dagvaard allen en een iegelijk, die zich tot dezelve som van acht en tachtig guldens, een en twintig en een halven stuiver mogten geregtigd achten, om op woensdag den 7den november 1827, des morgens te half acht ure precies, in persoon dan wel door gemagtigden te compareren ter openbare rolle van gemelden raad, ten einde het tweede defaut te purgeren, de kosten van dien te refunderen en alsnog te hooren refereren aan den ingediended eisch en stukken, alsmede te zien dienen van intendit; sub poene tegen de nalatigen of non-comparanten, dat zij zullen worden verklaard van hun regt en pretentie te zijn verstoken en hun deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gedaan, gepubliceerd en geafficheerd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis te Samarang, den 29sten september 1827.

De tweede deurw. en gez. expl. voornoemd,
A. PIJL.

Pro Fisco.

—Alzoo President en Leden in den Raad van Justitie te Soerabaija, op het daartoe door den fiskaal bij denzelven raad *Jacobus Cornelis Schmidt* R. O. gedaan verzoek, hebben verleend het eerste default en admissie tot het doen van eene tweede citatie bij edicte ad valvas curiæ, op en tegen alle degenen, die vermeenen mogten eenig regt, actie of pretentie te hebben op een in den loop der maand mei 1827, ter reede alhier opgevischt Scheeps Anker, wegende circa 700 ponden, dragende geene bijzondere merkteekenen, en liggende thans voor een ieder ten toon op 's lands equipage werf alhier;

Zoo is het, dat ik *Dirk Swart*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij voornoemden raad, bij deze voor de tweede maal dagvaard alle degenen, die vermeenen mogten eenig regt, actie, of pretentie te hebben op het hierboven beschreven scheeps-anker, om op woensdag, die zijn zal den 28sten november 1827, des morgens ten half 8 ure, in persoon dan wel bij gemagtigden te compareren ter openbare rolle van meergenoemden raad, op deszelfs gewone audientie zaal, ten einde het eerste default te purgeren, en als nog hun vermeend regt en pretentie te institueren, voorts te hooren refereren aan den ter rolle van den 29sten augustus j. l. door den fiskaal voorn. R. O. gedanen eisch en genomen conclusie, tot toewijzing van voornoemd anker aan den lande en verder, volgens de bestaande bepalingen daarop regt hebbende, daartegen te antwoorden, en te procederen als naar regten, sup poene tegen de nalatigen of non comparanten, dat zij zullen worden verklaard van hun regt en pretentie te zijn verstoken en hun deswege zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus geafficheerd en gepubliceerd, na voorgaanden klokslag, van de puije van het raadhuis te Soerabaija, den 1sten october 1827.

De eerste deurw. en gezw. expl. bij den raad van justitie voorn.
D. SWART.

—Alzoo de Raad van Justitie te Batavia, aan den advokaat Mr. *Ocker Gevaerts*, als curator ad lites van *Alida Jacoba Kayser*, huisvrouw van den zich van hier geabsenteerd hebbende *Anthony Lodewijk Paulus de Serière*, heeft verleend het eerste defaut en eene tweede citatie, met bepaling van den dag van regten tegen den 15den november 1827;

Zoo is het, dat ik ondergeteekende *F. H. Schouten*, eerste deurwaarder en gezworen exploiteur bij denzelven Raad van Justitie, bij deze voor de tweede maal dagvaard voormelden *Anthony Lodewijk Paulus de Serière*, om op den 15den november 1827, ter rolle van meergemelden Raad van Justitie te Batavia te verschijnen, ten einde het eerste defaut te purgeren, en voorts alsnog eisch te aanhooren.

Aldus gedaan, en na voorgaand klokken-gelui, van de puije van het raadhuis gepubliceerd, te Batavia, den 4den october 1827.

SCHOUTEN.

VERKOOP VAN GOEDEREN.

Op woensdag den 24sten october 1827, 's morgens te 9 ure, zal alhier bij executie, voor en van wege *J. van der Vinne*, fiskaal bij den Raad van Justitie te Batavia R. O., publiek aan den meestbiedenden worden verkocht, krachtens vonnis van gemelden Raad in dato 3 mei 1817, de navolgende vastigheden, toebehoorende aan *A. C. Augustijnsz*, als:

1°. Zeker steenen huis en erf, staande en gelegen digt aan den grooten weg van kampong baroe, met het front naar het zuiden, links van het steenen huis van mejufvrouw *Glansbeek*.

2°. Zeker steenen huis, staande en gelegen aan het zeestrand te Cheribon, belend ten noorden aan het huis van mejufvrouw de weduwe *Jacobs*, en ten zuiden aan dat van *Intje Aman*.

3°. Zeker onbebouwd erf, groot 14851 quadraat voeten, gelegen te Tjankol aan den grooten weg.

Indien er iemand mogt zijn, die eenig regt, actie of toezegging op voornoemde vastigheden zoude willen pretenderen en zich opponeren tegen gemelde executie en verkooping, die kome en make het mij ondergeteekenden bekend.

De fungerend deurwaarder en gezworen exploiteur in de residentie Cheribon,
A. MICHIELSZ.

—Een tuin op Jakatra, genaamd Solitude, mitsgaders afbraak van deuren, vensters, groote kalksteenen en brandhout; informatie bij den mandoor aldaar.

—Twee slaven, zijnde kok en wasscher, de andere praauwvoerder en handlanger; adres 's lands drukkerij.

—Op de, vrijdag den 12den dezer, door de Bataviasche weeskamer, als executeuren in den boedel van wijlen den heer *Gevork Manuk*, te houden en bereids geannonceerde vendutie, zullen aanvankelijk alle des overledenens paarden, zoo mede ongeveer zestig stuks koebeesten, worden opgeveild en verkocht.

BATAVIA, *De Secretaris der Weeskamer*,
7 october 1827. FOCQUIN.

—Bij de ondergeteekenden zijn factuurswijze te bekomen, de goederen aangebragt per het schip AUGUSTIN, kapitein *Bannemeijer*, van Antwerpen, als: roodewijn van Suermondt, jenever, tarwebloem, Leijdsche en Edamsche kaas, hammen, kramerijen, linnen zakken, verf, steenkolen, enz.

BROUWER, NOLTHENIUS en CO.

—Bij *J. van Dijk*, zijn per de laatste schepen aangebragt: versche grasboter, zoetemelksche en Leijdsche kazen, Westfaalsche hammen, gerookte pater, rib en bilstukken, tongen, saucijs de bologne, pruimen, rozijnen en korenten, versche keuken zuren, roode-, madera-, rijnsche en andere fijne wijnen, likeur en bitter, alsmede een fraai assortiment bijouterien, *Hollandsche keur*, als: gouden dames colliers, brasceletten, horlogie haken en ceintuur gespen, ringen en spelden, heeren en dames horlogien, gouden epauletten en dragons, goud-gallon, oranje sjerpen en pistolen, witte en gekleurde satijnen, gebloemde gazen, wit Engelsch james, zwart merinos, witte en zwarte struis vederen, zwarte en blaauwe rokken en buizen, fluwelen linten, zijden dames touren, meerschuimen pijpen met zilver beslag, versche Manilla cigaren, varinas tabak, proppen en kabaal pijpen, kinder-speelgoed, etc.

—Op woensdag den 24sten october aanstaande, zal door de desolate boedelkamer dezer stede, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, publiek en aan den meestbiedenden worden verkocht: zeker huis en erf, staande en gelegen binnen deze stad, in het blok litt. C, toebehoorende aan wijlen *J. Isel*.

Namens de desolate boedelkamer.

SOERABAIJA, *De Secretaris*,
den 2den october 1827. ARRIENS.

—Op de vendutie van vrijdag den 12den dezer, zal mede verkocht worden de in de courant van 25 september jl. no. 88, vermelde slavin *Delia*, naaister, wasscherin, strijkster en huismeid, benevens de manslaaf *Laijtecij*, koetsier, rijdende met vier paarden.

Per diverse schepen hebben de ondergeteekenden ontvangen exquise roode wijnen van 5 diverse merken, puik ligt princessen bier, boter, hammen, kaas en verdere provisien, alsmede eene partij cigaren en snuif uit de welbekende fabriek van *Minderop* en zonen te Rotterdam, hetwelk alles, zoo factuursgewijze als in detail, bij hen te bekomen is.

WITT en CO.

—Behalve de bereids geannonceerde, en op vrijdag den 12den dezer door de weeskamer alhier, als administrerende den boedel van wijlen den heer *Gavork Manuk*, publiek te verkoopen goederen, zullen almede ten dien dage en plaatse des voormiddags precies te elf ure, openlijk opgeveild en aan de meestbiedenden finaal gegund worden: eenige in gezegden boedel gevondene Gouvernements obligatien in betaling van tractement uitgereikt, voor welke, naar luid der door den Heer Directeur Generaal van Financien, in de Bataviasche Courant van den 13den september jl., gedane bekendmaking, schuldbekentenissen op het amortisatie-sijndicaat in Nederland kunnen verkregen worden.

Namens de weeskamer.

BATAVIA, *De Secretaris,*
den 10den october 1827. FOCQUIN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd,

J. C. RIJNBENDE, *art. kapitein,*
met
SOERAKARTA, J. W. SENSTIUS,
30 september 1827. *wed. Schilling.*

GEBOORTEN.

Heden beviel van eenen zoon, de echtgenoot van den heer *Rosenquist*, zijnde dit hun 25ste kind, sedert hun 29jarig huwelijk.

GRISSEE, *29 septemb. 1827.*

—Den 2den october, te Tankil, residentie Cheribon, vrouwe *A. T. C. H. Dennison*, geb. *Mogaart*, van eene dochter.

—Heden beviel van eene dochter *R. S. de Nijs*, geliefde echtgenoot van F. BUTIN BIK.

BATAVIA, *5 october 1827.*

—Heden beviel van een zoon *Johanna Elisabeth van Neukirchen*, genaamd *Nijvenheim*, echtgenoot van
SAMARANG, *4 october 1827.* H. A. HAM.

—Heden beviel van eene dochter *J. Uittenboogaardt*, geliefde echtgenoot van

W. THILO.

WELTEVREDE, *den 9den october 1827.*

STERFGEVALLEN.

Heden overleed alhier mijn dierbare echtgenoot *Wernerus Imminck*, majoor bij de 19de afdeeling nationale infanterie.

OTTOLINA GEERTRUIJ MEIJNHARDT,
wed. *Imminck.*

WELTEVREDE, *2 october 1827.*

—Heden overleed alhier mijn dierbare echtgenoot *G. Letourneur*, aan de gevolgen eener uitteerende ziekte.

M. E. CHAUVIN, wed. *Letourneur.*

3 october 1827.

—Mijn dierbare echtgenoot, *Isaac Gerardus Hartman*, werd mij heden, na een kortstondig lijden van vier dagen, in den ouderdom van circa 33 jaren, door den dood ontrukt, mij nalatende een zoontje welk zijn verlies nog niet kan beseffen.

BATAVIA, A. J. HARTMAN.
5 october 1827 geb. *van Berckel.*

—Op den 2den dezer overleed alhier de Weledele heer *Gavork Manuk*, in leven voornaam Armenisch koopman.

De Weeskamer te Batavia, als codicilaire benoemde executeuren in den boedel van wijlen opgenoemden *G. Manuk.*

Namens dezelve.

BATAVIA, *De Secretaris,*
6 october 1827. FOCQUIN.

—Heden overleed, na een lang lijden, in den ouderdom van ruim 54 jaren, mijne echtgenoot, mevrouw *Davida Elisabeth Augustijns.*

BATAVIA, *3 october 1827.* A. MICHIELS.

NAGELATEN BOEDELS.

Allen die iets te vorderen hebben of verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen vrouwe *Rosina Catarina Samuels*, gesepareerde huisvrouw van den ondergeteekenden, worden verzocht, binnen eene maand van heden af, optegeven of te betalen aan

SAMARANG, *Den testamentairen executeur.*
1 october 1827. JOHAN DAVID SCHULTZ.

—Krachtens gepronuncieerde vonnissen bij den Raad van Justitie alhier, worden alle crediteuren in de insolvente boedels van wijlen *H. Barthol* en van den Chinees *Oey Ahoe*, mits deze opgeroepen, om de hun toegewezene gelden, onder behoorlijke cautie de restituende, uit handen van kommissarissen der desolate boedelkamer alhier te ontvangen, welke daartoe des donderdags van elke week van des morgens acht tot twaalf ure zullen vaceren, terwijl bij nalatigheid hierin zal worden gehandeld, conform artikel . . . van het provisioneel reglement op de administratie der desolate boedels in Neerlandsch Indie.

Namens de desolate boedelkamer.

SOERABAIJA, *De Secretaris,*
den 2den october 1827. ARRIENS.

—Mevrouw de weduwe *Dibbets*, geboren *M. C. van der Spoel*, alhier op den 29sten september jl. overleden zijnde, zoo roept de weeskamer bij deze alle hare cre- en debiteuren op, om opgave of betaling te doen, binnen den tijd van twee maanden.

Namens de weeskamer.

SOERABAIJA, *De Secretaris,*
den 2den october 1827. ARRIENS.

—De boedelkamer te Soerabaija roept bij deze elk en een iegelijk op, die iets te vorderen heeft van of verschuldigd is aan den boedel van wijlen den Chinees *Tan Pingko*, om daarvan aangifte of betaling te doen, binnen den tijd van twee maanden.

Namens de desolate boedelkamer.

SOERABAIJA, *De Secretaris,*
den 2den october 1827. ARRIENS.

POST-KANTOREN.

SAMARANG.

Wordt bij deze aan het publiek bekend gemaakt, dat aan het postkantoor te Samarang, paketten voor brieven geopend zijn, om te worden verzonden:

naar	schip	kapitein
Riouw,	*Chineesche toop*,	Tjoo Tan Inklam.
Idem,	*Maleische pantjallang*,	Abdul Rachman.
Idem,	*Boegineesch vaartuig*,	Mochamat Taeep.
Sambas,	*Maleische toop*,	Mochamat Kasim.
Riouw,	*dito boeloeaijan*,	Anakoda Sampik.
Pontianak,	*Boegineesche paduakan*,	Oewa Tjondro.
Idem,	*dito paduakan*,	Pa Wadok.
Riouw,	*Chineesche wankang Tjinsing*,	Tan Toanhong.

SAMARANG, *De Resident,*
den 5den oct. 1827. VAN LAWICK VAN PABST.

VERTREKKENDE SCHEPEN.

Vracht en passage naar Nederland, met het snelzeilend Nederlandsch schip AUGUSTIN, kapitein *Bunnemeijer*, adres bij BROUWER, NOLTHENIUS en CO.

VERSCHILLENDE BEKENDMAKINGEN.

Degene die genegen mogt zijn het Heeren logement met deszelfs wagenverhuurderij over te nemen, kan zich bij de ondergeteekenden vervoegen tot het aangaan van arrangementen, welke overname met ultimo december plaats kan vinden.

SAMARANG, J. DE GRAAF.
1°. october 1827.

—Te koop of te huur, eene familie goede huis slaven, adres ter drukkerij.

—Benoodigd eenige restant renversalen, adres ter drukkerij.

—Verloren een klein wit Leeuw Hondje; den terugbrenger eene goede belooning, adres bij
BATAVIA, *5 october 1827.* WREDE, *op Molenvliet.*

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL

TE WELTEVREDE,
Onder de zinspreuk:
Ut desint vires tamen est laudanda voluntas.
No. 2.
Op vrijdag den 12den october 1827:

DE GEVANGENE,

Blijspel in één Bedrijf, naar het hoogduitsch van A. v. KOTZEBUE.
Voorafgegaan door:

DE NIEUWE EEUW,

Kluchtig Blijspel in één Bedrijf, mede naar het Hoogduitsch van A. VON KOTZEBUE.
En gevolgd van

DE DESERTEUR,

Kluchtig Blijspel in één Bedrijf, van denzelfden Schrijver, door J. S. VAN ESVELDT HOLTROP.

De deuren zullen niet voor zes ure geopend worden. Men zal precies te half zeven ure beginnen. De Rijtuigen zullen op de gewone wijze moeten circuleren. Bij het verlaten der zaal, zal men zich van een contra merkje dienen te voorzien. Tot de afgifte der entrée billetten voor het eerste trimester en van dames- en vreemdelings-kaartjes, zal op vrijdag den 12den october, ten vendu kantore door den heer *Meynderts* en in de zaal van den Schouwburg, door den heer *Tromp* des voormiddags van 9 tot 1 ure worden gevaceerd; zullende bij genoemde Heeren tevens kunnen worden ingeteekend voor het lidmaatschap van het Liefhebberij Tooneel.

Namens de directie van het Liefhebberij tooneel voornoemd,
De Secretaris,
P. VAN REES.

TE BATAVIA, TER LANDS DRUKKERIJ.